

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1881. Första Kammaren. N:o 6.

Lördagen den 5 Februari.

Kammaren sammanträdde kl. $\frac{1}{2}$ 3 e. m.

Justerades protokollen för den 27, 28 och 29 sistlidne Januari.

Herr *von Platen* tillkännagaf att han infunnit sig vid Riksdagen.

Upplästes ett ingifvet läkarebetyg af följande lydelse:

Att ledamoten af Riksdagens Första Kammare, Kammarherren och Riddaren Högvälborne Herr *Anders Koskull* lider af en svårare kronisk magkatarr jemte reumatisk värk med svullnad i hand, knä och fotleder, hvilken senare åkomma orsakar att han icke utan annans tillhjälp kan förflytta sig från en plats till en annan, och att han för närvarande ej utan fara att hans helsotillstånd varder försämradt kan företaga någon längre resa, det varder härmedelst på förut aflagd embetsed intygadt.

Angoholm den 28 Januari 1881.

O. P. Engström,
Regementsläkare.

Herr *Lagerstråle* väckte en motion, N:o 38, om införande i Första Kammarens ordningsstadga af en bestämmelse derom, att motion bör aflemnas i två exemplar.

Hänvisades till Första Kammarens Tillfälliga Utskott N:o 2.

Anmäldes och bordlades Stats-Utskottets Memorial N:o 2, angående en till Stats-Utskottet remitterad motion om ändring af § 4 mom. 2 af Kongl. kungörelsen den 30 December 1863 angående

Första Kammarens Prot. 1881. N:o 6.

ende kostnadsersättning till militäre, civile och ecklesiastike tjänstemän för en del resor inom tjänstgöringsdistrikten; samt

Lag-Utskottets utlåtande N:o 1, i anledning af verkställd granskning af Riksdagens Justitieombudsmans embetsförvaltning.

Herr Grefven och Talmannen förmälte att han, efter samråd med Andra Kammarens Herr Talman, finge föreslå, att nästa Onsdag den 9 i denna månad skulle anställas val af ej mindre än sex revisorer för deltagande i innevarande års granskning af Statsverkets, Riksbankens och Riksgäldskontorets tillstånd, styrelse och förvaltning jemte tre suppleanter för desse revisorer, än äfven två revisorer och två revisorssuppleanter för hvar och ett af Riksbankens afdelningskontor i Göteborg, Malmö, Luleå och Visby att granska respektive kontors förvaltning och räkenskaper för sistlidna år.

Detta förslag godkändes.

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades Herr *Elkman, Carl*, under fjorton dagar från denna dag.

Kammaren åtskildes kl. $\frac{3}{4}$ 3 e. m.

In fidem

A. von Krusenstjerna.

Tisdagen den 8 Februari.

Kammaren sammanträdde kl. $\frac{1}{2}$ 3 e. m.

Justerades ett protokollsutdrag för den 5 i denna månad.

Herr *Mannerskantz* anmälde att han inställt sig vid Riksdagen.

Föredrogs Stats-Utskottets den 5 innevarande Februari bordlagda memorial N:o 2, angående en till Stats-Utskottet remitterad motion om ändring af § 4 mom. 2 af Kongl. kungörelsen den 30 December 1863 angående kostnadsersättning till militäre, civile och ecklesiastike tjenstemän för en del resor inom tjenstgöringsdistrikten.

Herr vice Talmannen: Vid det nu föredragna Stats-Utskottets betänkande anhåller jag att få göra några erinringar. Herr Johan Anderssons motion går ut derpå, att ersättning till konsistoriella ombud, då presterliga lägenheters rätt skall bevakas, skall utgå af löneregleringsfonden i stället för att den, enligt 4 § 2 mom. uti Kongl. kungörelsen den 30 December 1863 för närvarande utgår "af kyrkans medel eller, om tillgång dertill saknas, af församlingarne". Frågan, hvart detta ärende skall hänskjutas, synes mig i någon mån bero derpå, om Kongl. Maj:t anses hafva en sådan dispositionsrätt öfver löneregleringsfonden, att han utan beslut af Riksdagen och möjligtvis äfven af en annan myndighet kan fritt förfoga deröfver, eller, om ärendet icke är ett önskningsmål, ett sådant, der Riksdagen verkligen eger att besluta. I händelse att ärendet är endast ett önskningsmål, så skulle frågan obestridligen gå till ett Tillfälligt Utskott; men i senare fallet, eller om den icke ligger inom Kongl. Maj:ts administrativa beslutanderätt, så skulle den, åtminstone i öfverensstämmelse med den praxis, som hittills, om också icke utan undantag, utbildat sig vid våra riksdagar, gå till ett fast Utskott. Efter min uppfattning är det alldeles uppenbart, att det icke är ett önskningsmål, ty lönere-

gleringsfonden har tillkommit af sådana till presternas aflöning anslagna medel, hvilka icke ansetts vara af beskaffenhet att kunna till statsverket indragas, utan som fortfarande böra till aflöningsmedel inom kyrkan användas, men som icke anses böra tillhöra den församling, till hvars presters aflöning de hittills utgått, utan samlas i nämnda fond för att dermed sedermera reglera den presterliga aflöningen i sin helhet. Då den författning, hvarpå presterskapets aflöning beror, är tillkommen genom konungs och Riksdags samverkan under ståndtiden, så läser det vara uppenbart, att den icke för närvarande kan utan Riksdagens och, med afseende på dess privilegiers ställning, sannolikt icke heller utan kyrkomötets beslut ändras.

Vid sådant förhållande, och då de medel, hvarom här är fråga, icke kunna af Kongl. Maj:t anordnas till det ifrågasatta ändamålet utan andra myndigheters beslut i ämnet, så torde deraf följa, såsom jag nyligen sagt, enligt den praxis, som i allmänhet vid riksdagen följts, att ärendet icke bör till Tillfälligt Utskott hänskjutas. Det vore då att välja på att antingen remittera ärendet tillbaka till Stats-Utskottet eller ock att remittera detsamma till Lag-Utskottet, till hvilket senare Utskott utan tvifvel frågor om presterskapets aflöning numera skola gå. De behandlades förr af Ekonomi-Utskottet. Men för min del föreställer jag mig, att, då det är fråga om användandet af en fond, hvilken står under Statskontorets förvaltning och hvilkens medel, om också anslagna till ett särskildt ändamål, likväl ytterst äro att betrakta såsom *allmänna medel*, så skulle frågan lämpligen kunna återgå till Stats-Utskottet.

Herr Carlson: Jag förmodar, att någon af de ärade ledamöter, som i Stats-Utskottet sitta på den afdelning, från hvilken denna motion blifvit återlemnad, kommer att yttra sig. Men jag har emellertid ansett mig böra anföra, att, sedan löneregleringarna för presterskapet på grund af 1862 års förordning under åtskilliga år fortgått, och dervid befunnits, att en del löneinkomster blifvit från vissa presterliga beställningar skilda, i ändamål att till andra, svagare aflönade prestlägenheter öfverflyttas, men i fråga om *hvilka* lägenheter af denna beskaffenhet, som borde deraf komma i åtnjutande, tillfyllestgörande jämförelsepunkter icke funnos förr än regleringsarbetet ännu längre fortskridit, Kongl. Maj:t år 1868 beslöt, att dessa fränskilda, men icke indragna löne-medel skulle under tiden göras fruktbarande och för detta ändamål ingå i en gemensam fond. Denna fond är visserligen stäld under Statskontorets förvaltning, men de deri influtna medel kunna, på grund af nyss nämnda förhållanden, ingalunda anses vara allmänna medel eller statsmedel. I följd deraf har Stats-Utskottet jemväl ansett den ifrågavarande motionens behandling icke böra tillhöra detta Utskott.

Angående nu nämnda medel eger konungen, så länge frågorna röra sig inom området af de i 1862 års förordning utstakade gränser, obestriddig beslutanderätt, men deremot är jag med den föregående

talaren ense derom, att Kongl. Maj:t icke eger att utan Riksdagens hörande göra någon ändring i de bestämmelser, som äro i denna förordning vidtagna, hvilket fall här synes vara för handen,

Häraf synes mig likväl icke följa, att det skulle vara Stats-Utskottet, som borde behandla motionen. I Stats-Utskottets memorial är endast åberopad 39 § Riksdagsordningen, och den synes klart hänvisa derpå att Stats-Utskottets åliggande är att "granska, utreda och uppgifva stats- och riksgäldsverkens tillstånd och förvaltning", således hvad som ingår till statsverket och de utgifter, som skola af statsverket bestridas, hvarjemte en viss granskningsrätt är Utskottet medgifven. Men de ifrågavarande medlen äro visserligen hvarken sådana, som ingå till statsverket, eller sådana af hvilka statsutgifter bestridas. Efter den för 1866 gällande Riksdagsordningen skulle sannolikt ett sådant ärende hafva gått till Sammansatt Lag- och Ekonomi-Utskott, men då det sistnämnda numera icke finnes, så skulle efter all anledning Lag-Utskottet vara det, som vore närmast att behandla frågan. För mig synes det vara klart, att icke motionen bör till Stats-Utskottets behandling återlemnas.

Herr Lagerstråle: Om den förevarande motionen icke bör till Stats-Utskottet återremitteras, så synes det mig vara ändå klarare, att den icke bör till Lag-Utskottet remitteras. Om jag får uppläsa 42 § Riksdagsordningen, så innehåller den: "Lag-Utskottet skall meddela utlåtande öfver de från Kamrarne dit hänvisade förslag till stiftande, ändring, förklaring eller upphäfvande af allmän civil-, kriminal- och kyrkolag; börande under civil- och kriminallag äfven förstås de delar af krigslagar och författningar rörande krigsväsendet, som ega tillämpning till medborgare utom krigsstaten".

Här är väl icke ifrågasatt någon ändring i förut gällande lag af den ena eller andra sorten, utan här är fråga om disposition af medel, hvilka äro i Statskontoret samlade till följd af öfverskott från de särskilda prestlöneregleringarne. Huruvida till den nu ifrågavarande anvisningen å medel, samlade i denna fond, äfven fordras Riksdagens medgifvande, det synes mig icke vara så klart som den förre ärade talaren antagit. Om dessa öfverskott hafva uppkommit på sådant sätt, att det icke är bestämdt förut, att deras användning skall bero af både Konung och Riksdag, så synes det mig snarare som om dispositionsrätten, intill dess en lag stadgar ett annat förfarande, borde tillhöra Kongl. Maj:t, åtminstone att dertill icke påkallas Riksdagens medgifvande. Huruvida Kyrkomötets medgifvande dertill kan erfordras, det tors jag icke nu besvara, derföre att jag icke öfvertäckt denna fråga; men någon remiss till Lag-Utskottet tror jag icke skulle kunna lämpligen här bifallas. För min del skulle jag föreslå, att motionen finge komma till ett Tillfälligt Utskott.

Herr vice Talmannen: I anledning af den näst föregående talarens yttrande ber jag endast att få erinra, att de medel, hvilka

äro sammandragna i löneregleringsfonden, äro sådana till presterskapets aflöning anslagna medel, hvilka icke anses tillhöra en särskild församling, icke utgå från denna församlings bidrag och icke heller genom donation eller annorledes äro fästa vid densamma. De äro sålunda enligt min uppfattning icke i egentlig mening församlingsmedel utan statsmedel, hvilka tid efter annan blifvit anslagna till presterskapets aflöning och i denna sin egenkap äro att hänföra under de författningar och privilegier, hvilka för denna aflöning äro gällande.

Ett bestämdt bevis för rättigheten häraf ligger enligt mitt förmenande deri, att den paragraf i 1862 års författning angående presterskapets aflöning, hvilken handlar om ifrågavarande medel, skiljer emellan sådana, som tillhöra den församling, derifrån de utgå, och sådana, som äro af beskaffenhet att kunna till statsverket indragas, samt slutligen sådana, som kunna flyttas från en församling till en annan, men deremot icke få till statsverket indragas, utan fortfarande skola för sitt afsedda ändamål, presterskapets aflöning, användas. Presterskapets löneregleringsfond består af sistnämnda slag af medel; och den författning af den 11 Juli 1862, hvarpå denna fonds bildande grundar sig, är tillkommen genom riksståndens — och således äfven preteståndets — beslut och följaktligen stiftad i den för privilegiefrågors behandling under ståndstiden gällande ordning. Att vid sådant förhållande löneregleringsfondens medel skulle kunna ryckas till andra ändamål än sådana, som med presterskapets aflöning hafva direkt sammanhang, synes mig alldeles origtigt, för så vidt man icke dervid iakttager samma former, under hvilka beslutet om densammans tillkomst ursprungligen fattades — dock naturligtvis med den modifikation, som sedermera inträffade konstitutionella förhållanden påfordra. Det är således för mig uppenbart, att ärendet icke kan behandlas såsom ett önskningsmål. Skulle Kamraren likväl i strid mot hvad, så vidt jag kan erinra mig, hittills i regeln varit praxis i fråga om ärenden, hvilka icke anses vara önskningsmål, utan bero på Riksdagens pröfning, besluta att öfverlemna ärendet till ett Tillfälligt Utskott, ber jag att nu få göra den erinran till det Tillfälliga Utskott, som kommer att behandla detsamma, att Utskottet icke måtte tillstyrka Riksdagen ett beslut i annan form, än som enligt mitt förmenande är den enda grundlagsenliga.

För min del är jag emellertid af den åsigt, att, enligt hittills vanlig praxis vid tillämpning af bestämmelserna om fasta och tillfälliga Utskott, ärendet bör tillhöra fast Utskott; och bland dem, på hvilka man då har att välja, föredrager jag för min del Stats-Utskottet, emedan, såsom jag erinrat, ifrågavarande medel icke äro *församlingsmedel* utan ytterst — om ock endast ytterst — *statsmedel*.

Herr Törneblad: Då jag tillhör den afdelning af Stats-Utskottet, som förehaft ifrågavarande ärende och först beslutat detsammans återlemnande, beder jag att med några ord få redo-

göra för de motiv, som för detta beslut lågo till grund, ehuru väl jag inser, att på den punkt frågan nu står man icke har mycket att vinna till förmån för den åsigt, som inom Utskottet gjort sig gällande.

Hufvudsakliga motivet för det fattade beslutet var, att motionen afsåg ändring i en Kongl. kungörelse och särskildt att motionären deri förklarar sig icke kunna sjelf formulera uttrycken, utan hemställt, att detta måtte ske inom vederbörande Utskott. Stats-Utskottet har icke någon synnerlig vana att formulera förslag till Kongl. författningar och har deraf hemtat ytterligare anledning till det antagande, att motionen icke bör anses tillhöra dess behandling, helst som, enligt Utskottets uppfattning, här är fråga om en af Kongl. Maj:t i administrativ väg utfärdad författning, hvars förändring möjligen, i händelse en önskan derom vore hos Kongl. Maj:t anmäld, kunde efter Kongl. Maj:ts initiativ och efter dess afgifna proposition, om sådan befunnes nödig, men icke nu behandlas af något af de fasta Utskotten. Men då Stats-Utskottets ledamöter ansågo ärendet vara ett önskningsmål, så trodde man, att dess blifvande behandling skulle bero på, huru Kongl. Maj:t skulle komma att uppfatta saken; och därför förestälde man sig, att ärendet nu skulle tillhöra Tillfälligt Utskott, utan att man dermed ville uttala någon bestämd mening i saken, då den samma ju är af mycket tvistig beskaffenhet.

Jag vill blott tillägga, att beslutet efter en kort diskussion fattades utan någon meningsskiljaktighet inom Utskottet.

Sedan öfverläggningen förklarats slutad, förmälte Herr Grefven och Talmannen att derunder yrkats, dels att det föredragna memorialet skulle läggas till handlingarna med förklarande att ifrågavarande motion borde af Stats-Utskottet behandlas, dels att memorialet skulle läggas till handlingarna med förklarande att motionen borde behandlas af Lag-Utskottet, dels ock att memorialet skulle läggas till handlingarna med förklarande att förenämnda motion vore af beskaffenhet att tillhöra Tillfälligt Utskotts handläggning; hvarefter särskild proposition gjordes å hvart och ett af dessa yrkanden, och förklarade Herr Grefven och Talmannen sig anse de afgifna svaren hafva utfallit med öfvervägande ja för först omförmälda yrkande.

Efter föredragning af Lag-Utskottets den 5 innevarande månad bordlagda utlåtande N:o 1, i anledning af verkställd granskning af Riksdagens Justitieombudsmans embetsförvaltning, godkände Kammarern Utskottets i utlåtandet afgifna yttrande.

Herr Grefven och Talmannen anförde att han, efter öfverenskommelse med Andra Kammarerns Herr Talman, finge föreslå, att

nästa Lördag den 12 i denna månad skulle anställas val af tjugufyra valmän jemte sex suppleanter, för utseende af Riksdagens Justitieombudsman och hans suppleant.

Härtill lemnade Kammaren sitt bifall.

Justerades två protokollsutdrag för detta sammanträde; hvar efter Kammaren åtskildes kl. 3 e. m.

In fidem

A. von Krusenstjerna.

Onsdagen den 9 Februari.

Kammaren sammanträdde kl. 11 f. m.

Herr *Storckenfeldt* tillkännagaf att han inställt sig vid Riksdagen.

Herr Statsrådet *Themptander* aflemnade Kongl. Maj:ts nedannämnda nådiga propositioner till Riksdagen:

1:o) i fråga om rättighet för Karlskrona—Vexjö jernvägsaktiebolag att på en gång återbetala hela återstoden af det till bolagets jernvägsanläggning erhållna statslån;

2:o) angående ytterligare räntefrihet å ett staden Strömstad beviljad lån;

3:o) angående efterskänkande af kronans rätt till danaarf efter hustru Anna Olsdotter i Hjulasen;

4:o) angående afsöndring af jord från indragna militiebostället Styrestad N:o 1 i Östergötlands län samt Alnarps kungsgård och indragna militiebostället Husie N:is 3 och 4 i Malmöhus län; samt

5:o) angående upplåtelse till Malmö stad af ett landsstatsembetshuset derstädes såsom gårdsjord anslaget jordområde.

Herr Grefven och Talmannen mottog de Kongl. propositionerna med förklarande att Kammaren skulle egna dem grundlagsenlig behandling.

Justerades protokollet för den 2 innevarande månad.

De nyss aflemnade Kongl. propositionerna blefvo härpå föredragna och bordlagda.

Företogs val af sex revisorer för deltagande uti innevarande års granskning af statsverkets, Riksbankens och Riksgäldskontorets tillstånd, styrelse och förvaltning; och befunnos, efter valförrättningens slut, dertill hafva blifvit utsedde:

Ledamoten af Första Kammaren, Godsegaren C. E. Laurell med 46 röster.

Ledamoten af Första Kammaren, Bruksegaren W. A. Söderhjelm med 46 röster.

Kaptenen, Grefve A. F. R. von Rosen med 46 röster.

Kommandören i Kongl. Flottans reservstat F. H. Didron med 46 röster.

Ledamoten af Första Kammaren, Grefve Gilbert Hamilton med 45 röster.

Professoren H. L. Rydin med 45 röster.

Företogs val af tre suppleanter för innevarande års revisorer af statsverkets, Riksbankens och Riksgäldskontorets tillstånd, styrelse och förvaltning; och befunnos, efter valförrättningens slut, dertill hafva blifvit utsedde:

Öfverstelöjtnanten Axel Magnus Otto Reuterskiöld med 47 röster.

v. Häradshöfdingen C. J. Ljunggren med 47 röster.

Kammarherren, Friherre C. Carlsson Bonde med 42 röster, sedan ordningen mellan de båda förstnämnde blifvit genom lottning bestämd.

Företogs val af två revisorer för granskning af Riksbankens afdelningskontors i Göteborg räkenskaper och förvaltning; och befunnos, efter valförrättningens slut, dertill hafva blifvit utsedde:

Hofintendenten G. W. R. von Schéele med 42 röster.
f. d. Öfverstelöjtnanten C. A. Neiglick med 41 röster.

Företogs val af två revisorssuppleanter för granskning af Riksbankens afdelningskontors i Göteborg räkenskaper och förvaltning; och befunnos, efter valförrättningens slut, dertill hafva blifvit utsedde:

Godsegaren Ivar Wijk med 37 röster.
Grosshandlaren W. T. Ewert med 36 röster.

Företogs val af två revisorer för granskning af Riksbankens afdelningskontors i Malmö räkenskaper och förvaltning; och befunnos, efter valförrättningens slut, dertill hafva blifvit utsedde:

Majoren G. E. O. Svedenborg med 34 röster.
Filosofie Doktorn C. O. Ruth med 33 röster.

Företogs val af två revisorssuppleanter för granskning af Riksbankens afdelningskontors i Malmö räkenskaper och förvaltning; och befunnos, efter valförrättningens slut, dertill hafva blifvit utsedde:

Majoren Carl Alfred Wästfelt med 35 röster.
Stadsmäklaren H. Thomé med 33 röster.

Företogs val af två revisorer för granskning af Riksbankens afdelningskontors i Luleå räkenskaper och förvaltning; och befunnos, efter valförrättningens slut, dertill hafva blifvit utsedde:

Rektorn P. O. Edén med 31 röster.
Konsuln H. J. Sundström med 31 röster.

Företogs val af två revisorssuppleanter för granskning af Riksbankens afdelningskontors i Luleå räkenskaper och förvaltning; och befunnos, efter valförrättningens slut, dertill hafva blifvit utsedde:

t. f. Landskamereraren E. R. Waldenström med 31 röster.
Majoren W. Stål med 30 röster.

Företogs val af två revisorer för granskning af Riksbankens afdelningskontors i Visby räkenskaper och förvaltning; och befunnos, efter valförrättningens slut, dertill hafva blifvit utsedde:

Öfverstelöjtnanten Thiodolf Borgh med 34 röster.
Konsuln C. Stenberg med 34 röster.

Företogs val af två revisorssuppleanter för granskning af Riksbankens afdelningskontors i Visby räkenskaper och förvaltning; och befunnos, efter valförrättningens slut, dertill hafva blifvit utsedde:

Apotekaren C. J. Marelius med 32 röster.
Kyrkoherden S. Gustafsson med 31 röster.

Upplästes ett insändt läkarebetyg af följande lydelse:

Att Herr Landshöfdingen *C. Ekström* är af sjukdom (*laryngo bronchitis*) hindrad att lemna sin bostad, intygar
Stockholm den 9 Februari 1881.

Sigurd Lovén,
legitimerad läkare.

Justerades fem protokollsutdrag för detta sammanträde, hvar efter Kammaren åtskildes kl. $\frac{1}{4}$ 1 e. m.

In fidem
A. von Krusenstjerna.
